

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกัน การติดสารเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส

FACTORS INFLUENCING PREVENTIVE BEHAVIORS FOR DRUG ADDICTION AMONG MALE STUDENTS OF EXTENDED EDUCATIONAL OPPORTUNITY SCHOOLS

เปรมฤดี หงษ์สุทธิ, พย.ม (Premrhudee Hongsutthi, M.N.S)¹

ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, ปร.ด. (Pornpat Hengudomsut, Ph.D.)²

ดวงใจ วัฒนสินธุ์, ปร.ด. (Duangjai Vatanasin, Ph.D.)³

บทคัดย่อ

ยาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่และเป็นภัยคุกคามกับประชากร โดยเฉพาะประชากรที่เป็นเยาวชน ก่อให้เกิดผลเสียร้ายแรงทั้งต่อผู้เสพ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ การส่งเสริมพฤติกรรม เพื่อป้องกันการติดสารเสพติดจึงมีความจำเป็น การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดและปัจจัยทำนาย ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด และการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวน 169 คน แบบวัดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด แบบวัดทัศนคติต่อยาเสพติด แบบวัดความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันตนเองเท่ากับ 26.09 (S.D.=6.08) โดยมีคะแนนระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 51.50 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 46.7 จากปัจจัยทำนายที่ทำการทดสอบพบว่า ความคาดหวังความในสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด ($\beta = .267, p < .01$) และการสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .246, p < .01$) สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนชายในโรงเรียนขยายโอกาส ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดได้ ร้อยละ 17.9 ($R^2 = .179, p < .05$)

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ในการป้องกันนักเรียนจากการติดสารเสพติด ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลนักเรียนชายในโรงเรียนขยายโอกาส ควรพัฒนากิจกรรมหรือโปรแกรมที่ส่งเสริมความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากสารเสพติดและการสนับสนุนทางสังคม

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล; พฤติกรรมการป้องกัน; การติดสารเสพติด; นักเรียนชาย; โรงเรียนขยายโอกาส

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลเขาสมิง E-mail: hongsutthi-prem@hotmail.co.th

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: pornpat12@yahoo.com

³อาจารย์พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: duangjaivat@yahoo.com

Abstract

Drug addiction is a significant problem and a threat to the population, especially young population. It causes negative impacts to drug users themselves, their families, society, economy, and national security. Promoting preventive behaviors for drug addiction is crucial. The purposes of this predictive correlational study were to describe preventive behaviors of drug addiction and its influencing factors including knowledge, attitude, self-efficacy for preventing drug addiction, and social support among adolescents of extended opportunity schools. The sample consisted of 169 students attended the extended opportunity schools in Khaosaming district, Trat province. The research instruments included self-reported questionnaires to collect data regarding students' demographic characteristics, knowledge, attitude, self-efficacy for preventing drug addiction, social support, and addiction preventive behaviors. Descriptive statistics and multiple regression were employed to analyze data.

The results showed that mean score of preventive behaviors for drug addiction in this sample was 26.09 (S.D.=6.08). The preventive behaviors were in moderate and high levels (51.50% and 46.70%, respectively). Results of multiple regression analyses revealed that self-efficacy for preventing drug addiction, and social support together explained 17.9% ($R^2 = .179$, $p < .05$) of the variance for preventive behaviors towards drug addiction. Self-efficacy for preventing drug addiction ($\beta = .267$, $p < .01$), and social support ($\beta = .246$, $p < .01$) were statistically significant predictors of preventive behaviors for drug addiction. This study provided a backdrop for the implementation of nursing interventions that will be designed to reshape students' self-efficacy towards preventing drug addiction and strengthening their social support.

Keywords: influencing factors; preventive behaviors; drug addiction; Thai students; extended opportunity schools

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับชาติ ถือเป็นภัยคุกคามกับประชากร โดยเฉพาะยาเสพติดส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิต และทรัพย์สิน ทั้งต่อตัวผู้เสพ ครอบครัว และสังคมรอบข้าง (สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554) ผู้ติดยาเสพติดบางรายอาจมีอาการทางจิตประสาท และเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดยังถือเป็นภัยคุกคามทั้งด้านความมั่นคง สังคม การศึกษา และเศรษฐกิจ โดยการเสพยาเสพติดทำให้ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาเสื่อมโทรมลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ จากข้อมูลของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office of Drugs and Crime : UNODC, 2014) พบว่าการใช้ยาเสพติดส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบุคคล ทำให้คุณภาพการดำเนินชีวิต ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลลดลง จากรายงาน ของ Word Drug Report ในปี ค.ศ. 2012 พบว่ามีผู้เสียชีวิตจากยาเสพติดประมาณ 183,000 คน (United Nations Office of Drugs and Crime, 2014).

สำหรับในประเทศไทย สถานการณ์การติดสารเสพติด นับเป็นปัญหาที่สำคัญและควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการประมาณการณ์ของสำนักงานป้อมกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่ามีจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นในแต่ละปี พบว่า ปี พ.ศ. 2554-2556 มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำนวน 1,084,900, 1,200,000 และ 1,900,000 ราย ตามลำดับ (สำนักงาน ป้อมกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554) จากสถิติของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี ปี พ.ศ. 2557 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่เข้ารับการรักษา บำบัด รักษาเพื่อเลิกยาเสพติดมากที่สุด คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.1 (สถาบันัญญารักษ์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557) จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนกลางเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นวัยแห่งการค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง อยากเป็นอิสระ แต่ขณะเดียวกันก็อาจรู้สึกสับสนในบทบาทระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ มีการตัดสินใจที่รวดเร็ว และวู่วาม อยากรู้ อยากเห็น

อยากทดลอง ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จึงถูกชักจูงจากเพื่อนได้ง่าย ทำให้วัยรุ่นกลุ่มนี้มีความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น พฤติกรรมการใช้สารเสพติด (ศุภกร ชินะเกตุ, 2553) ซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันการติดสารเสพติด ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนี้จะเป็พื้นฐานสำคัญในการป้องกันการเสพยาเสพติดในวัยรุ่นได้ตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น และส่งผลทำให้อัตราการใช้สารเสพติดในช่วงวัยอื่นลดลง

ปัญหาการเสพยาเสพติดในนักเรียนส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนเอง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจผลกระทบต่อตนเอง ทำให้สุขภาพของผู้เสพยาเสพติดเสื่อมโทรมลง ร่างกายซูบผอม ผิวดำ สมองเสื่อมป่วยด้วยโรคในระบบต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากยาเสพติด เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคไต ฯลฯ ในด้านการเรียน ทำให้สมาธิลดลง ผลการเรียนตกลง ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน (อุมภาพร ตรังคสมบัติ, 2544) ในส่วนของจิตใจพบว่า ผู้ติดยาเสพติดมักมีอาการไม่ปกติ เช่น อ่อนไหวง่าย ซึม หรือ เกรี้ยวกราด พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป เมื่อขยาก็จะรื้อนผลจากการใช้ยาเสพติด ทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการทำแท้ง อาจเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์ตามมา เป็นต้น ในที่สุดอาจกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ ทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่สนใจตนเอง ขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำงานหรือไม่เรียนหนังสือ และมักประสบอุบัติเหตุได้ง่าย หรือแม้แต่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้เสียทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุในการก่ออาชญากรรมปล้น จี้ หรือฆ่า เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติด และความร้ายแรงของพิษภัยก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามปริมาณยาเสพติดที่สะสมในร่างกาย (ศิริพร พรหมสุภา, 2549) ด้านผลกระทบต่อครอบครัว การติดยาเสพติดนอกจากจะทำให้เสียชื่อเสียงของผู้เสพและครอบครัว ผู้เสพยาเสพติดยังขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ ไม่ห่วงใย ไม่ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติ ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ต้องสูญเสียเศรษฐกิจ รายได้ของครอบครัวเนื่องจากต้องนำเงินไปจัดซื้อยาเสพติด และบางรายต้องจ่ายเงินจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการบำบัดรักษากลายเป็นภาระของคนในครอบครัว ด้านผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้ติดยา มักก่อปัญหาให้เกิดขึ้นในสังคมได้หลายลักษณะด้วยกัน เช่น

การก่ออาชญากรรม ปล้น จี๋ ชิงทรัพย์ ทำร้ายผู้อื่น และยังเป็นต้นเหตุของการสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุตามท้องถนน การเกิดอัคคีภัย และผู้ติดยาเสพติดเป็นที่รังเกียจของสังคม สภาวการณ์ดังกล่าว จะกลับมาเป็นภาระของสังคมส่วนรวม ในการจัดสรรบุคลากร แรงงานและงบประมาณในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในที่สุด ในส่วนของผลการทบทวนประเทศชาติ อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคง ความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากผู้ติดยาเสพติดทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา ทำให้ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพทำให้ประเทศชาติเสียกำลังส่วนหนึ่งของชาติไปอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ติดยาเสพติดเป็นเยาวชน ย่อมเป็นการสูญเสียพลกำลังที่จะเป็นอนาคตของชาติ (ศิริพร พรหมสุภา, 2549)

การศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติดในวัยรุ่นตอนต้นซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาส เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดค่อนข้างสูง พฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติดของวัยรุ่นนั้นเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล และปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ทักษะคิดที่มีต่อสารเสพติด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด และการสนับสนุนทางสังคม โดยทำการศึกษาในนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากรในเขตพื้นที่ห่างไกลความเจริญ โดยเป็นการขยายโอกาสให้กับนักเรียนที่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน นักเรียนบางคนอาจมีเวลาเรียนไม่เต็มที่ เนื่องจากต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน บางคนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ไม่สามารถเข้าเรียนตามโรงเรียนมัธยมทั่วไปได้ จึงจำเป็นต้องเข้าเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอาจขัดกับความคาดหวังของตนเองและครอบครัว อาจส่งผลให้เด็กไม่มีความสุขในการเรียน เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (ศุภชัย ตู่กลาง, 2555) ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนป้องกันปัญหาการติดยา

สารเสพติดในนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมหรือโปรแกรม เพื่อป้องกันการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

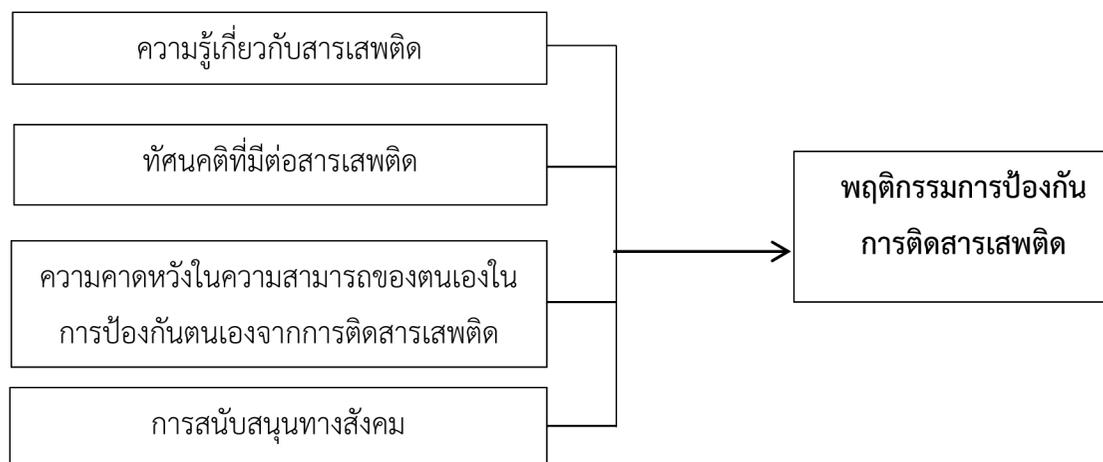
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

สมมติฐานของการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ทักษะคิดที่มีต่อสารเสพติด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด การสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) ของ Glanz, Rimer, and Viswanath, (2008) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดย Glanz, Rimer, and Viswanath, (2008) กล่าวว่าพฤติกรรมสุขภาพนั้นเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำขึ้นเพื่อการส่งเสริมสุขภาพซึ่งการกระทำนี้อาจเป็นได้ทั้งการป้องกันโรคหรือการค้นหาโรคในระยที่ยังไม่เกิดอาการเด่นชัด เป็นการปฏิบัติของบุคคลที่มีผลต่อสุขภาพ สามารถแสดงออกได้ในลักษณะของการกระทำและไม่กระทำในสิ่งที่เป็นผลดีหรือผลเสียต่อสุขภาพของบุคคล พฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นด้านหนึ่งของพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากการใช้หรือเสพยาเสพติดในด้านต่างๆ เช่น การศึกษาถึงโทษของยาเสพติด การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด การเลือกคบกับเพื่อน และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หลีกเลี่ยงการเที่ยวเตร่ในเวลาว่าง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การขอคำปรึกษาจากบิดา มารดา ครู ผู้ปกครอง เมื่อมีปัญหาเป็นต้น ทั้งนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ประกอบด้วยปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล (Individual Factors) และปัจจัยภายนอก (External Factors) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำบังกันการติดสารเสพติดในส่วนของปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด และ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดที่ดี รวมทั้งมีทัศนคติทางลบต่อยาเสพติด และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการใช้สารเสพติดตลอดจนมีการรับรู้ถึงการสนับสนุนทางสังคมสูง จะมีพฤติกรรมกำบังกันการติดสารเสพติดที่ดี กรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวางชนิดการหาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Cross-sectional, predictive correlational design)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเขาสมิงจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดตราดจำนวนทั้งสิ้น 290 คน

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชายที่ศึกษาในระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 ที่สุ่มมาจากประชากรจำนวน 169 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตย์นรากุล (2547)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 6 ชุดโดยให้นักเรียนตอบด้วยตนเองประกอบด้วย

1. แบบวัดข้อมูลส่วนบุคคล พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพสมรสของบิดามารดา จำนวนพี่น้อง จำนวนเงินเฉลี่ยต่อวันที่ได้รับจากผู้ปกครองเพื่อใช้ไปโรงเรียน

2. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด เป็นแบบวัดที่ใช้ประเมินความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่พัฒนาขึ้นโดยศิริพร พรหมสุภา (2549) มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ข้อที่ 1 ไม่คิดคะแนน ลักษณะของคำตอบระหว่าง 0-14 คะแนน โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน คะแนนสูงหมายถึงมีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดดี ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดนี้โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson; KR-20) เท่ากับ .60

3. แบบวัดทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด เป็นแบบวัดความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อยาเสพติด ประเมินโดยใช้แบบวัดทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด ที่พัฒนาโดย ศิริพร พรหมสุภา (2549) มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ โดยการใช้ค่าเฉลี่ยคะแนน 1-3

แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 คำตอบให้เลือกคือ จาก เห็นด้วย (3) จนถึง ไม่เห็นด้วย (1) คะแนนสูงหมายถึงมีทัศนคติในทางลบหรือทางที่ไม่ดีต่อสารเสพติด ในงานวิจัยนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ .78

4. แบบวัดความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด เป็นแบบวัดการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องของความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองเพื่อที่จะไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พัฒนาโดยบุญเดือน เหลืองเลิศขจร (2547) ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) จนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) คะแนนสูงหมายถึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ในงานวิจัยนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ .78

5. แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ประเมินจากแบบสอบถามแหล่งสนับสนุนส่วนบุคคล (Personal Resource Questionnaire: PRQ2000) ที่พัฒนาโดย Brandt and Weinert (1988) แบบสอบถามนี้แปลเป็นภาษาไทยโดยประภาศรี พงษ์มีผล (2548) มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมนี้ ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ เป็นการวัดการสนับสนุนทางสังคมใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การได้รับความรัก ความผูกพัน 2) การรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 3) การรับรู้ถึงคุณค่าในตนเอง 4) การได้ช่วยเหลือเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่น 5) การได้รับการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร การให้คำแนะนำ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 7 ระดับ คือจากเห็นด้วยอย่างมาก (7) จนถึง ไม่เห็นด้วยอย่างมาก (1) คะแนนสูงหมายถึงมีการสนับสนุนทางสังคมดี ในงานวิจัยนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ .92

6. แบบวัดพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด ใช้แบบวัดพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดที่พัฒนาโดยธงชัย กุลวิริยะ (2551) จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราแบบวัดสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ จากสม่ำเสมอ (4 คะแนน) จนถึงไม่เคยเลย (0 คะแนน) คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมป้องกัน

การติดสารเสพติดดี งานวิจัยนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ .91

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (รหัสจริยธรรม 06-04-2558) และได้รับอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยจากผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสที่ทำการศึกษา ในขณะดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยมีการเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย โดยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยอธิบายรายละเอียดการวิจัย อธิบายให้เข้าใจว่า การเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยข้อมูลที่ได้จะปิดเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผย ชื่อ นามสกุลจริง หากมีข้อสงสัยสามารถที่จะสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลาในการเข้าร่วมการวิจัยต้องได้รับการยินยอมทั้งตัวนักเรียนและผู้ปกครอง เมื่อยินดีเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยทั้งตัวนักเรียนและผู้ปกครอง ข้อมูลที่ได้จะถูกทำลายทันทีหลังวิจัยสิ้นสุด ผลการวิจัยนำเสนอในภาพรวม และนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้รับการยินยอมเข้าร่วมวิจัยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองในสถานที่ที่จัดไว้โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว โดยก่อนการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบคำถามอย่างละเอียด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson และสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคั้งนี้มีจำนวน 169 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี (ร้อยละ 33.14) อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 13.80 ปี มีนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 37.28 มีผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาล่าสุดที่ผ่านมามีอยู่ในช่วง 2.51 - 3.00 มากที่สุด ร้อยละ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยทำนายพฤติกรรมกำบังสารเสพติด และร้อยละของพฤติกรรมกำบังกำบังการติดสารเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาสจำแนกตามระดับ (n = 169)

พฤติกรรมกำบังกำบังการติดสารเสพติด	Mean	SD	จำนวน (n = 169)	ร้อยละ
Possible Range 0-40	26.09	6.08		
Actual Range 12-37				
ระดับพฤติกรรมกำบังกำบังการติดสารเสพติด				
- ระดับต่ำ (0-13 คะแนน)	12.00	.00	3	1.80
- ระดับปานกลาง (14 - 27 คะแนน)	21.60	3.40	87	51.50
- ระดับสูง (28 - 40 คะแนน)	31.54	2.62	79	46.70

31.95 โดยเฉลี่ยนักเรียนได้รับเงินไปโรงเรียนวันละ 45 บาท ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.40 อาศัยอยู่กับบิดา มารดา และพบว่า บิดา มารดามีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 59.17 เป็น บุตรคนเดียวหรือไม่มีพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 20.71 โดยเฉลี่ย นักเรียนมีพี่น้องจำนวน 2 คน

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมกำบังกำบังการติดสารเสพติดเท่ากับ 26.09 (SD = 6.08) กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกำบังกำบังการติดสารเสพติดในระดับ ปานกลาง มากที่สุด (ร้อยละ 51.50) รองลงมาคือระดับสูง (ร้อยละ 46.70) และระดับต่ำ (ร้อยละ 1.80)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ ทักษะคิดต่อสารเสพติด ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส (n = 169)

	Possible Range	Actual Range	Mean	SD	ระดับ
ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด	0 - 14	1 - 12	5.98	2.12	ต่ำ
ทักษะคิดต่อสารเสพติด	1-3	1.37-2.78	2.02	.23	ปานกลาง
ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง	20-100	57-100	74.86	7.67	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคม	15 - 105	15 - 105	81.71	15.68	สูง

จากตารางที่ 2 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ย ของความรู้เท่ากับ 5.98 (SD=2.12) แสดงถึงมีความรู้ในระดับ ต่ำ มีค่าเฉลี่ยทักษะคิดต่อสารเสพติดเท่ากับ 2.02 (SD=.23) แสดงถึงมีทักษะคิดในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังใน

ความสามารถของตนเองเท่ากับ 74.86 (SD=7.67) จัดอยู่ใน ระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 81.71 (SD=15.69) จัดอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด ความคาดหวัง ความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด ($n = 169$)

ปัจจัย	1	2	3	4	5
1. ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด	1				
2. ทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด	.007	1			
3. ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด	.201**	-.168*	1		
4. การสนับสนุนทางสังคม	.051	.100	.360**	1	
5. พฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด	.115	.065	.355**	.342**	1

* $p < .05$, ** $p < .001$

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดกับปัจจัยทำนายที่ทดสอบ พบว่าความคาดหวังความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด ($\beta = .355, p < .001$) และการสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .342, p < .001$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมนี้ ส่วนความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด และทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมนี้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) ในตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด คือความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด ($\beta = .267, p < .01$) และการสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .246, p < .01$) โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันการติดสารเสพติดได้ร้อยละ 17.9 ($R^2 = .179, p < .01$)

ตารางที่ 4 อิทธิพลของปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด ($n = 169$)

ตัวแปรทำนาย	B	SE	β	t	p-value
constant	4.450	3.800			
- ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด	.173	.049	.267	3.539	.001
- การสนับสนุนทางสังคม	.096	.029	.246	3.270	.001

$R^2 = .179$, Adjust $R^2 = .169$, $R = .423$; $F=24.137$; $p < .001$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนชาย โรงเรียนขยายโอกาส

จากการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด ในระดับปานกลาง ($X = 26.09$; $SD = 6.08$) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีบงอร สุวรรณานิช และคณะ (2553) ที่พบว่า พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดา มารดาที่ยังมีชีวิตอยู่และอยู่ด้วยกัน และส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรมมีเวลาให้กับครอบครัว วัยรุ่นเหล่านี้จึงได้รับการดูแลและอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด อีกทั้งการอยู่ในสังคมชนบทหรือสังคมนอกเมืองซึ่งเมื่อเทียบกับสังคมเมืองจะพบว่ามีความเสี่ยงด้านการติดยาเสพติดน้อยกว่าในกลุ่มอื่น จึงอาจไม่ได้ปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อป้องกันการติดสารเสพติดอย่างเต็มที่ ดังที่ Pliat (1998) ได้กล่าวไว้ว่า นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีอายุค่อนข้างน้อยและมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ จึงอาจไม่มีการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดที่สูงนัก เมื่อเทียบกับกลุ่มที่มีอายุมากกว่าร่วมกับมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นก็มี พฤติกรรมป้องกันการติดสารเสพติดค่อนข้างสูง เช่น จากการวิจัยของ ศิริพร พรหมสุภา (2549) พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานีมีพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดในระดับสูง หรือจากงานวิจัยของ เจริญ แฉกพิมาย และ ปนัดดา ศรีธนาสาร (2555) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูงเช่นกัน

2. ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกัน การติดสารเสพติดของนักเรียนชายในโรงเรียนขยายโอกาส ได้แก่ ความคาดหวังความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด และการสนับสนุนทาง

สังคม โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด ของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาสของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 17.9 ($p < .001$) อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดมากที่สุดคือ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด ($\beta = .267$, $p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี เหมชะญาติ (2553) ที่พบว่านักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูง และจากงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ศรีคงอยู่ (2546) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถแห่งตนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในศูนย์เยาวชน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันการติดสารเสพติดเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ โดยผู้ที่มีความหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติดค่อนข้างสูง จะรับรู้ว่าตนเองสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง จัดการกับความเครียด หรือมีทักษะการปฏิเสธ รวมทั้งใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้รู้สึกมั่นใจ เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งต่างในชีวิตทำให้สามารถคงไว้ซึ่งความเข้มแข็งด้านจิตใจ สามารถปรับตัวและเลือกปฏิบัติพฤติกรรมที่เหมาะสม (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542)

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดรองลงมา คือการสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .246$, $p < .001$) ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมถือเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่ช่วยปกป้องบุคคลจากสถานการณ์ที่ไม่ดี (Grotberg, 2003) ผลการวิจัยนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ศรีคงอยู่ (2546) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในศูนย์เยาวชน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงโดยรับรู้ว่าจะตนเองได้รับการสนับสนุนที่ดีจากบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ทั้งนี้จากข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัว และเมื่อพิจารณาถึงบริบททางสังคมในจังหวัดตราด

ที่ยังถือว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวทางทะเล คนในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ร่วมกันเหมือนญาติพี่น้อง ช่วยเหลือเกื้อกูล ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Brandt and Weinert (1985) ที่กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคม เป็นเสมือนแรงผลักดันให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมต่างๆ ได้ตามเป้าหมาย และสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชีวิตได้อย่างเหมาะสม (ศุภชัย ตู๊กลอง, 2555)

3. ปัจจัยที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมกำบัง

การติดสารเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส จากผลการวิจัยนี้พบว่าความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด และทัศนคติที่มีต่อสารเสพติดไม่สามารถทำนายพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาสที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้ อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

3.1 ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่สามารถทำนายพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดของกลุ่มตัวอย่างได้ อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นตอนต้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขยายโอกาสไม่ได้มีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่มากนัก สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญลักษณ์ บุญความดี (2543) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดในระดับต่ำเช่นกัน เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดค่อนข้างน้อยมาก จึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติด

3.2 ทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด จากผลการวิจัยพบว่าทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด ไม่สามารถทำนายพฤติกรรม

กำบังการติดสารเสพติด สอดคล้องกับผลการศึกษาของทิพวรรณ ขาวใส (2548) ที่ทำการศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าทัศนคติไม่สามารถทำนายพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดของนักเรียน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ทัศนคติที่มีต่อสารเสพติด เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญที่มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าทัศนคติจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมจะมีความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมออกมาก็ตาม (Ajzen & Fishbein, 1998; Weber, 1992) แต่ทัศนคติจะมีการเปลี่ยนแปลง พัฒนาเพิ่มเติมขึ้นตามวัย ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นที่อาจยังไม่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากนัก ทำให้การหล่อหลอมทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีน้อย ดังนั้นทัศนคติจึงอาจไม่สามารถทำนายพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนารูปแบบการพยาบาล เน้นการป้องกันเชิงรุกในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส โดยตระหนักถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนี้ ได้แก่ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติดและการสนับสนุนทางสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดและสามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อต่อยอดในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกำบังการติดสารเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะในนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2542) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตีความแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ
- กรมการแพทย์. (2556). คู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และศูนย์บริการสุขภาพชุมชน. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมสุขภาพจิต. (2555). คู่มือจิตสังคัมบำบัดในโรงเรียน. ปทุมธานี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต
- จุฬาลักษณ์ ศรีคงอยู่. (2550). พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในศูนย์เยาวชนตำบล อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจริญ แฉกพิมาย, ปนัดดา ศรีธนาสาร. (2555). พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. งานวิจัยและพัฒนา นักศึกษา กองกิจการนักศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ทิพวรรณ ชาวไส (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันตนเองจากยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 และ 2. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธงชัย กุลวิริยะ. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-4 ในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญเดือน เหลืองเลิศขจร. (2547). ผลของโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจต่อความรู้ ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และพฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติด/นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากุล. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.
- ประภาศรี ทุ่งมีผล. (2548). การสนับสนุนทางสังคม ความพร้อมในการดูแลและความเครียดของเด็กออทิสติก. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญลักษณ์ บุญความดี. (2543). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรภรณ์ มั่งคั่ง. (2558). ปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน บ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีบงอร สุวรรณพานิช, ศิริ สุวรรณพานิช, สุมณา เพชรเครือ. (2553). พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการใช้สารเสพติดของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้. วารสารวิชาการ สถาบันพลศึกษา, 2(2), 67-77.
- ศรีเรื่อน แก้วกั้งวาล. (2553). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร พรหมสุภา. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ศุภชัย ตู่กลาง, อรพรรณ ทองแดง, ชีรศักดิ์ สาตรา และสุธีรา ภัทรายุทธวรรณ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้า ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย

ศุภกร ชินะเกตุ. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัด อาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

สถาบันธัญญารักษ์ กระทรวงสาธารณสุข. สถิติผู้ป่วยสถาบันธัญญารักษ์ปี 2557. ปทุมธานี: สถาบันธัญญารักษ์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2554). ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดีย สแควร์: กรุงเทพฯ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2557). รายงานข้อมูลนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปี 2557. ตราด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

อุมาพร ตรังสมบัติ. (2554). จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาคอบครัว พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชั้นต่ำการพิมพ์.

Brandt, P. S. & Weinert, C. (1981). The PRQ-a social support measure. *Nursing Research*, 30(5), 277-280.

Erikson, E. H. (1963). *Childhood and Society*. (2nd ed.). New York: Norton.

Glanz, K, Rimer, B. K., & Viswanath, K. (2008). *Health behavior and health Education: Theory, research, and practice*. San Francisco: Jossey-Bass.

Hoffman, J. P. (2006). Family structure, community context, and adolescent problem behaviors. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(6), 867-880.

National Institute on Drug Abuse. (2011). Screening for Drug Use in General Medicine Settings Quick Reference Guide. U.S. Department of Health and Human Services National Institute of Health.

Pligt, J. V. D. (1998). Perceived risk and vulnerability as predictors of precautionary behavior. *British Journal of Health Psychology*, 3, 1-14.

United Nations Office of Drugs and Crime (2014). *World drug report 2012*. Geneva : UNODC.